

Nuorisotyön käytäntöjen, koulutuksen ja tutkimuksen vuoropuhelu –TUHTI-seminaari 14.–15.10.2013

Pekka Launonen

TUHTI-seminaarien tarkoituksena on lisätä nuorisotyöntekijöiden, tutkijoiden, opettajien ja viranomaisten välistä yhteistyötä sekä virittää keskustelua ja vaihtaa kokemuksia nuorisotyön kentän eri toimijoiden kesken. Kyseessä on eräänlainen tavaramerkki, joka on Nuorisotutkimusseuran hallussa. Seminaareja on järjestetty pääsääntöisesti joka toinen vuosi ja järjestämisvastuu on vaihdellut alan eri korkeakoulujen ja oppilaitosten kesken.

Tästä lähtökohdasta käsin seminaarin profiili on muotoutunut moni-ilmeiseksi. Esillä pidetään nuorisotutkimuksen tuloksia, mutta TUHTI ei ole kuitenkaan tieteellinen konferenssi. Tilaa annetaan myös käytännön nuorisotyön kokemuksille, mutta kyseessä ei ole kuitenkaan menetelmäseminaari. TUHTI on yhdistelmä näitä molempia – ja paljon muuta.

Pohdin seuraavassa vuoden 2013 seminaarin suunnittelua, toteutusta ja arviointia. Prosessin eri vaiheiden paikoitellen yksityiskohtaisestakin kuvauksesta saattaa olla hyötyä myös tulevien seminaarien suunnittelussa tai arvioitaessa seminaarien kasvatuksellista ajankuvaa jälkeenpäin.

Nuorisotutkimusseura antoi vuoden 2013 TUHTI-seminaarin järjestämisvastuun Diakonia-ammattikorkeakoululle (Diak). Toiseksi pääjärjestäjäksi tuli Seurakuntaopisto (SO). Näiden oppilaitosten toimialaan kuuluvat sekä kirkon nuorisotyönohjaajien että nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajien koulutus. Suunnitteluun osallistui myös Keski-Uudenmaan kuntien ja seurakuntien, Keudan ammattiopiston, Humanistisen ammattikorkeakoulun, Allianssin ja Nuorisotutkimusseuran edustajia. Näin seminaarista tuli vahvasti paikallinen ja nuorisotyön toimijoiden näkökulmasta monialainen. Monialaisuutta edusti muun muassa yhteiskunnallisen ja kirkollisen nuorisotyön näkökulmien rinnakkaisuus.

Vuoden 2013 TUHTIn suunnitteluryhmä pohti seminaarin profiilia ja sen suhdetta muihin nuorisotyöalan tapahtumiin. Samalla käytiin välttämätöntä ja hyödyllistä keskustelua TUHTIn omaleimaisuudesta. Toteutuksessa päädyttiin korostamaan paikallisuutta, nuorisotyön käytäntöjä, työntekijöiden ammatillista koulutusta, tuoreiden tutkimusten raportointia ja yhteistä keskustelua. Kuntien ja seurakuntien rakennemuutosten problematiikan ajankohtaisuus mielessä seminaarin teemaksi valittiin ”Kaikki muuttuu – mitä jää?”. Seminaarin ohjelmarakenteessa painotettiin työpajoja.

Seminaarin toteutus

Seminaariin osallistui yhteensä 80 henkeä, joista noin puolet oli eri tavoin mukana myös ohjelman toteutuksessa, lähinnä työpajoissa. Osanottajat edustivat monipuolisesti kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja oppilaitosten nuorisotyön kenttää, mikä oli ollut alkuperäinen tarkoituksinkin. Kokouspaikka oli Järvenpää-talo Järvenpään keskustassa.

Avaustilaisuuden teema oli ”Mitä nuorille kuuluu tänään?”. Siinä alustivat tutkija Tomi Kiilakoski (Nuorisotutkimusverkosto), kehitysjohtaja Mikko Ampuja (15/30 Research) ja Eveliina Karjalainen (Järvenpäälainen nuori vaikuttaja). Esitysten lisäksi alustajat ja yleisö

kävivät keskustelua teemasta.

Tomi Kiilakoskella oli kolme variaatiota tilaisuuden teemaan ”Mitä sinulle kuuluu”: 1) Miten sinulla menee? 2) Mikä on sinulle reilusti kuuluva osa yhteisestä potista? ja 3) Miten asiat kantavat ja kantautuvat korviisi? Kiilakoski korosti, että hyvinvointi syntyy osallisuuden ja arvokkuuden kokemuksista, ei vain resurssien jaosta tai tukitoimista. Hyvinvoinnin lähtökohta on se, missä määrin tulen hyväksytyksi jäseneksi omaan ympäristööni. Tutkimusten mukaan nuorille kuuluu yleisesti ottaen hyvää. Mutta on tärkeä muistaa kysyä myös, mitä ”sinulle” kuuluu ja saada myös tämän tason vastauksia.

Mikko Ampuja lähestyi avaustilaisuuden teemaa viestinnän ja tavoittamisen näkökulmasta. Hän jakoi nuoret seitsemään elämäntyyli-segmenttiin, jotka olivat Älyköt (21 %), Maailmanparantajat (17 %), Syrjäänvetäytyvät (16 %), Perinteiset (14 %), Itsevarmat (13 %), Kapinalliset (10 %) ja Trenditietoiset (8 %). Kun nuoria lähestytään, viestin paketoiminen nämä erilaiset kohderyhmät huomioon ottaen on oleellista. Ampuja haastoi kuulijoita kysymällä, kerrotko yllättäviä totuuksia 2010-luvun tietotulvassa.

Eveliina Karjalainen totesi, että kuilu parhaiten ja huonoimmin menestyvien nuorten välillä on kasvamassa ja väliin jäävä keskiluokka pienenee. Kumpaankin ääripäähän kuuluvia nuoria yhdistää huoli tulevaisuudesta ja elämän päämäärättömyydestä. Ahkeruus ja lahjakkuus eivät välttämättä ole vielä takeita mistään. ”Näkemykseni on ehkä pessimistisempi, kuin tutkijoilla”, Karjalainen tiivistä.

Ensimmäisen seminaaripäivän työpajojen teemat liittyivät nuorisotyön ammatilliseen koulutukseen, kunta- ja seurakuntarakenteiden muutosten vaikutuksiin nuorisotyöhön, leirityön nykytilanteeseen ja tulevaisuuteen, nuorisotakuuseen ja verkkonuorisotyöhön. Seuraavana päivänä käsiteltiin kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuvaa nuorisotyötä, kysymystä nuorten vaikuttamisesta, rippikoulun vaikutuksia nuorten hyvinvointiin ja kasvatuksen paikkaa nuorisotyössä.

Yksi useita työryhmiä yhdistänyt ja monia kiinnostanut teema olivat nuorisotyöntekijöiden ammatilliseen koulutukseen liittyvät kysymykset. Esimerkiksi työpaja ”Nuorisotyön ammatillisuus? Työelämään nuorisotyön koulutuksella” liittyi tutkimushankkeeseen, jossa kartoitetaan nuorisotyön koulutukseen osallistuneiden urapolkuja sekä työelämästä nousevia toiveita ja tarpeita koulutukselle. Hankkeessa olivat mukana nuorisotyön koulutusta antavat yksiköt toiselta asteella yliopistoasteelle saakka.

Myös kunta- ja seurakuntarakenteen muutosta käsitellessä ryhmässä sivuttiin tätä teemaa. Siinä haettiin näkemystä ja malleja paikallisten nuorisotyöntekijöitten yhteistyön lisäämiselle ja pohdittiin myös yhdistelmävirkojen mahdollisuuksia. Näiden yhteistyön mallien hakeminen olisi syytä aloittaa jo työntekijöiden koulutuksen vaiheessa. Myös muiden teemojen yhteydessä käytiin vertailevaa keskustelua siitä, miten kyseiseen aiheeseen paneudutaan toisella asteella, ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa.

Työpajat perustuivat koko seminaarin perusajatukseen tutkimustiedon, käytännön kokemusten, työntekijäkoulutusten sisältöjen ja osanottajien näkemysten saattamisesta vuoropuheluun. Ulottuvuuksien painos saattoi vaihdella työpajoittain, mutta lähtökohta oli kaikilla sama. Työskentelyn tuloksia ei raportoitu yhteenvetoina seminaarin ohjelman yhteydessä, vaan työryhmien aineistoja ja tuloksia siirrettiin kaikille avoimille verkkosivuille (Tuhti 2013 – Kaikki muuttuu mitä jää?).

TUHTI-seminaarin päätöstilaisuuden aiheena oli ”Seksuaalisuus eri kulttuureissa ja uskonnoissa”. Sen toteutus rakentui Ylen juontajien Alin ja Husun varaan. Puheenvuoroissa painottuivat erityisesti maahanmuuttajien ja islaminuskoisten näkökulmat. Radio-ohjelmista tutulla tyylillä Ali ja Husu lähestyivät aihetta poleemisesti ja provosoivastikin, mutta myös omien kokemusten kautta avoimesti ja henkilökohtaisesti. Alustajat haastoivat myös

yleisöä ottamaan kantaa ja onnistuivatkin siinä, vaikka suuren auditorion muoto asettikin omat haasteensa.

Seminaarin arviointi

TUHTI-seminaarin päätyttyä oli tärkeää arvioida toteutusta. Olihan esimerkiksi järjestävien tahojen muodostama yhteenliittymä uusi. Tapahtuman jälkeen osanottajilta kerättiin arviointeja Webropol-kyselyllä, johon vastasi vain 23 henkilöä. Yleiskuva oli myönteinen: järjestelyt toimivat ja kokouspaikka oli tapahtumalle. Ohjelmassa oli paljon kiinnostavia sisältöjä, mutta työpajojen runsaudessa oli sekä onnistumisia että kehittämisen paikkoja.

Työpajojen osallistujamäärät vaihtelivat 5–20 hengen välillä. Tämä mahdollisti keskustelemaan otteen, mikä oli yksi alkuperäisistä tavoitteista. Joihinkin työpajoihin oli kuitenkin varattu niin paljon alustuspuheenvuoroja, että keskustelulle ei jäänyt juuri tilaa. Avaustilaisuutta pidettiin yleisesti kiinnostavana ja hyvänä starttina seminaarille. Myös päätöstilaisuudessa oli paljon positiivista. Voi kuitenkin olla, että sen esiintyjillä oli jossain määrin vaikeuksia löytää tilaisuudessa toimiva tyylilaji ja kuulijoidenkin odotukset saattoivat olla monensuuntaiset. Tämäntyyppistä lähestymistapaa – kevyen ja vakavan tason yhdistelemistä – kannattaa kuitenkin jatkossakin kokeilla ja kehittää.

TUHTI-seminaarin suunnitteluvaihe oli pitkä ja perusteellinen. Jatkossa kannattaa miettiä, millä organisoitumisen tavalla ja aikataululla tällaista seminaaria on hyvä suunnitella. Valmistelu myös jakautui työpajakohtaisiin alaryhmiin. Saadun palautteen perusteella niiden ohjaus oli jossain määrin puutteellista ja jotkut niihin kutsutut vastuuhenkilöt kertoivat saaneensa liian vähän ennakkoinformaatiota. Laajan suunnitteluprosessin myönteinen tulos oli se, että nuorisotyön toimijat monelta eri suunnalta saivat tehdä yhdessä töitä ja oppia samalla toisiltaan. Osanottajamäärä ei ollut kovin suuri. Tähän saattoi vaikuttaa moni asia, muun muassa monilla alueilla samaan aikaan ollut syyslomaviikko.

Jatkon kannalta keskeinen kysymys on se, mikä on TUHTI-seminaarin paikka vastaventytyypisten seminaarien tarjonnan kokonaisuudessa. Samalla kentällä ovat Allianssi-risteily, Nuorisotyöpäivät, Nuorisotutkimuspäivät, Kirkon lapsi- ja nuorisotyön neuvottelupäivät sekä Kirkon kasvatuksen päivät, alueelliset työntekijäpäivät ja niin edelleen. Näillä kaikilla tapahtumilla on toki oma erityinen profiilinsa ja taustansa, mutta myös paljon yhteisiä piirteitä. Siksi on tarpeen jatkuvasti arvioida näiden tapahtumien sisältöjä ja ajoitusta.

Kysymys liittyy yleiseen taloudelliseen tilanteeseen. Kuntien, seurakuntien, järjestöjen ynnä muiden nuorisotyön toimijoiden resurssit ovat tunnetusti pienentyneet, mikä näkyy suoraan tämänkaltaisten tilaisuuksien osallistujamäärissä. Työntekijät ja työnantajat joutuvat miettimään entistä tarkemmin, mihin seminaareihin ja koulutustilaisuuksiin on varaa osallistua. Vastaavasti tilaisuuksien järjestäjien on tasapainoiltava laadukkaan ohjelman ja kohtuullisten kustannusten välimaastossa. Tämänkertainen TUHTI-seminaari kokosi riittävän suuren osanottajamäärän, mutta määrän kehittymistä on tarpeen seurata tarkasti.

Seminaarin suunnittelu- ja vastuuryhmän loppuarvio oli, että TUHTIn perinnettä kannattaa jatkaa. Toki edelleen on aiheellista keskustella sen profiilista ja ajankohdasta. Tämänkertaisesta prosessista jäi kuitenkin myönteisenä kokemuksena käteen nuorisotyön eri tahojen laaja-alainen ja yhteistyöhakuinen toimintatapa. Tätä ajattelutapaa on jo sovellettu nuorisotyön koulutuksen, käytännön toiminnan ja tutkimuksen alueilla ja sitä on mielekästä vahvistaa edelleen. Tässä on uudenlaisen toiminta- ja yhteistyökulttuurin mahdollisuuksia. Seminaarin aineistot ovat nähtävillä verkko-osoitteessa <http://tuhti2013.wordpress.com/>.

Ajankohtaista

Kirjallisuus

Tuhti 2013 – Kaikki muuttuu mitä jää? [www-lähde]. < <http://tuhti2013.wordpress.com/> >
(Luettu 23.9.2014).

***TT Pekka Launonen** on kirkon alan yliopettaja Diakonia-ammattikorkeakoulussa, ja toimi TUHTI-suunnitteluryhmän sihteerinä.*